

A fény megjelenésén keresztül mutatom be a szépet

Minden gyermek ösztönösen kíváncsi a világra. S ha ezt alkalmas időben veszik észre, vagy jó pillanatban, jó irányban indulhat el az alkotás terén, akkor óriási lehetőségek elé tudják állítani. Ezért is lényeges, hogy még egy rajzóra is sokszínű, érdekes legyen, mert sosem lehet tudni, hogy mikor mi hat a tanulóra.

Dr. Barkó Judit Anikó festőművész a Budai Képzőművész Egyesület tagja, Budapesten született. Jogász, jelenleg kormánytisztviselőként dolgozik, családjával Hidegkúton lakik. A Szinyei Merse Pál Általános Iskolába járt. Ottani tanárai közül sokra emlékszik a mai napig jó szívvel. Ott ismerhette meg rajztanárát, Perlay Rezsőt – ő talán nem is sejtí, hogy miatta kezdett el festegetni –, aki mindig érdekes inspiráló órákat tartott. Általában a gyerekek nem szokták komolyan venni sosem a rajz, vagy az énekórákat, de a rajz mindig érdekelte. Nagyon ötletes és érdekes feladatokat adott nekik a rajztanár, sosem volt szokványos, unalmas. És év végén a nyár előtt az utolsó rajzóra végén mindig azzal búcsúzott tőlük, hogy: „...és nyáron, amikor már megunták a rollerezést, üljenek le és fessék vagy rajzolják le, amit látnak!” Barkó Judit mindig komolyan vette ezt az üzenetet. Praktikus ötleteket adott tanára, hogyan alapozza le a vásznat. Azt, hogy miként kéne festeni, már maga kísérletezte ki. 14-15 éves korában kezdett el festegetni. Édesapja egyszer hazajött egy Rembrandt márkájú, nagy fadoboZú, komoly olajfestékkészlettel. Rendszeresen kinyitotta és nézegette, szagolgatta ezeket a tárgyakat és biztos volt benne, hogy használni fogja. Most is olajfestéket használ, a felület olyan marad, mintha nem száradt volna meg, és a textúra engedi azt meg, hogy nem fakul. Nem tartja magát túlzottan produktívna. Szereti a részletgazdag, jól megtervezett munkát és ez sok időt vesz igénybe számára. A fényeket szereti megfesteni, egy jó hangulatot, ami megfogja, egy jó pillanatot. Úgy érzi, kell még fejlődnie, de szereti elfoglalni magát a festéssel, és mások is örömeiket lelik a képeiben. Mostanában a víz körüli téma foglalkoztatja, mindaz, amit az ember

a gyermekkori emlékeiben elraktároz, az végigkíséri az életét. Szerinte ösztönösen vágyani fogunk mindarra, ami gyermekkorunkban szép és jó volt. Számára ilyen a Balaton kora nyáresti, puha, simogató, csendes vizében fürdőző önfeledt gyerekek látványa, boldog sikongatása. A pillanat, mikor a hideg vízbe nagy elhatározással belerohannak, ilyen a fiatalság, egyszerűen a szép önmagáért.

Főbb munkái: Van Gogh Éjjeli Kávészó című képének másolata, Ferenczy Károly Október című képének másolata, Viktor Boriszov-Muszatov medence témájú képének másolata, Jack Vettriano Mad Dogs című képének másolata, fekete női portrék, a Szabó-kúria látképe, fürdőző gyerekek, 19. századi konyha zsánerképei, éjszakai látképek Bordeaux-ban és Cresben.

Olvastam, hogy tavasszal az A terv és a Konyha női alakkal című képekkel indult a The Talent Kortárs Képzőművészeti Pályázaton, amit autodidakta művészek számára hirdettek meg. Milyen hozadéka volt ennek a pályázatnak?

– Befogadták műveimet. Múzeumokban, kiállítóhelyeken voltak láthatók ezek a képek, így a Barabás Villában is. A The Talent mindig felhívja az alkotókat, hogy mutatkozzanak be munkáik által a nagyközönség előtt, ezáltal bátorítsák környezetüket, az alkotásra vágyókat kreativitásuk kibontakoztatására.

Ön is alkotásra vágyott. Mikor döntötte el, hogy festő lesz?

– 15 éves koromtól érdekel a festészet. Munkám mellett, mikor időm engedi, akkor tudok festeni. Ha látok valami érdekeset, ami „megfog”, és van rá elég időm – most, hogy gyermekünk is van, egyre kevesebbet tudok festeni, de azért megoldható.

Dzsesszenekar és a festészet

Életrajzában Perlay Rezsőről szuperlatívuszokban ír. Holott a legtöbb ember az általános iskolai rajztanárainak nevére sem emlékszik. Miben volt a tanár úr különleges? Mivel motiválta a gyerekeket? Hiszen rajzból úgysem lehet megbukni.

– Ez ma is így működik. Én talán kivétel voltam, mert alapvetően művész beállítottságú vagyok. Nem csak a rajz, hanem a zene is érdekel. Zongoráztam és később, huszonévesen egyik kedves barátommal zenekart alapítottunk, s megpróbáltunk alkotni – sikerünk is volt. Rendkívül örömteli pillanat, mikor alkothatunk. Boldogsággal tölt el, mikor elkészülök egy képpel, vagy érdekes dalszöveget írok. De kanyarodjunk vissza a kérdésére. Perlay Rezső minden egyes rajzórája érdekes volt. Nem azt az általános feladatot adta fel nekünk, amit általában a rajzórákon szoktak. Kollázs-montázsokat kellett például készítenünk Szinyei Merse Pál híresebb festményeiről. Mindig nagy kihívást jelentett számomra ezeknek a feladatoknak megfelelni. Nagyon figyeltem minden egyes szavára – még emlékszem megjegyzésére Salvador Daliról –, arra, amikor kiigazította képeimet. Szerintem nem is sejti, hogy miatta kezdtem el festegetni, de szerettem a tanításához való hozzáállását, amit különnek mondhatunk. Másik példa: kivitte az osztályt a Kodály köröndre és le kellett rajzolnunk az ottani szobrokat, és az épületeket, tehát nem bent ültünk a rajzteremben, unalmas feladatokat megoldva. Szépművészeti kihívások elé állított bennünket, és ez nekem nagyon tetszett.

Tanácsokat is kért Perlay tanár úrtól?

– Néha előfordult, de magától is, jó szándékkal sok mindenre tanított. Meglepő, de nagyon sok szavára emlékszem, mikor megmutattam neki a kész képeimet. Olyan tanácsokkal látott el, amiket megfogadtam, és a mai napig átültetek a gyakorlatba. Arra is megtanított, hogyan kell egy képet lealapozni, miként induljunk neki egy kép tervezésének.

Említette az alkotást. Minden gyermekben benne van – nem csak művészeti téren – az alkotás iránti vágy?

– Úgy érzem, minden gyermek ösztönösen kíváncsi a világra. S ha ezt alkalmas időben veszik észre, vagy jó pillanatban, jó irányban indulhat el az alkotás terén, akkor óriási lehetőségek elé tudják állítani. Ezért is lényeges, hogy még egy rajzóra is sokszínű, érdekes legyen, mert sosem lehet tudni, hogy mikor mi hat a tanulóra. Ebben volt különleges Perlay tanár úr – ő tanította nővéremet is, és akkor komoly feladatokat adott.

A művészettörténet alapjait is megismertette tanítványaival?

– Főleg a technikai rajztudást próbálta átadni nekünk, és ezt gyakoroltatta. Művészettörténetet keveset tanultunk tőle, de a hajdani Műalkotások elemzése című tankönyvet elég sűrűn forgattam.

A művészeti korok stílusjegyeit muszáj megismerni a festőknek?

– A gimnáziumban tanultunk művészettörténetet. Nem muszáj, de illik ismerni a festészet múltját. A festészet nagyon sok tapasztalatot kíván és egy a saját irány megtalálását. Ahhoz, hogy fessünk, működnie kell bennünk egy vágynak, hogy valamit létrehozzunk. Ehhez nem feltétlenül kell ismerni az expresszionizmus vagy a romantika stílusjegyeit, de szerencsés, ha az izmusokról olvasunk.

Megtalálta az említett saját irányt?

– A fény fontossága érdekel a legjobban. Nem maga a tárgy számomra az elsődleges, hanem hogy a fény megjelenésén keresztül ábrázoljak. Nevezhetnénk ezt saját iránynak, de még távol állok ettől.

Arra viszont törekszik, hogy egyéni művészi útját járja?

– Biztos vagyok benne, hogy erre minden művész törekszik.

Még azok is, akik egyetemet végezve, rövidebb-hosszabb ideig szinte úgy alkotnak, mint mestereik?

– Ez inkább csak egy hatás a művészre, és mesterének világlátásából azt sajátítja el, ami számára valóban lényeges. Fontos, hogy az alkotó saját elképzeléseit jelenítse meg. Fel sem vetődött bennem, hogy bárkit is utánozzak.

A másolással azért lehet eleinte tanulni is?

– Természetesen, de ez már egy olyan technikai szint, amihez el kell végezni a

Képzőművészeti Egyetemet. A másolás lényege, hogyha valaki a technikai bravúrt képes ismételni, azzal készségeit hatalmas mértékben fejleszti. A másolás nem szégyen, mert a nagynevű mesterek is sokszor kaptak képmásolási feladatot. Ha mondjunk egy Mátyási Ádám-képet kéne másolnom, az igen nagy kihívást jelentene.

Képei közt találom Van Gogh Éjjeli Kávézó című képének másolatát, Ferenczy Károly Október című képének másolatát. Ezeket a festményeket egy az egyben lemásolta, vagy adott bele valamit egyéniségéből is?

– Mindkét képet nagyon szeretem. A Műalkotások elemzésében található Ferenczy Októbere, és néhány németalföldi festőnek is onnan másoltam át képeit. Arra voltam kíváncsi, képes vagyok-e kikeverni és úgy árnyalni azokat a színeket, mint a mesterek. Az Október másolatába viszont belehelyeztem néhány vicces tárgyat. Arra törekedtem tehát, hogy úgy csináljam meg az említett festményeket, mint egy jó feladatot.

Fekete női portréi viszont nem másolatok. Miért pont feketék ezek az arcok?

– Nagyon szépen játszik a fény egy afrikai arcon, egy fekete bőrön. Sokan nem is hiszik el, mit képes a fény játéka egy sötét bőrű arcon megmutatni. A megcsillanó fény a fekete arcon bizonyos megvilágításból kékes és szürke is lehet. Természetesen az anatómiai tudás is lényeges, hogy merjünk ilyen képet festeni. Egyszer láttam valakit fekete portrét szénrel rajzolni, ami nagy hatással volt rám. Szerettem volna olyat készíteni, de olajjal. Ez tehát a két

kép megszületésének gyökere.

A portrékat modell, vagy fotó alapján készítette?

– Mivel alanyom nem volt, így fotót használtam alapként.

Fotók, emlékek adják az alapot? Ismerek olyan festőt, aki sosem járt azon a tájon, amit megfestetett, de műve mégis tökéletes.

– A BUKET-ben is sok ilyen művészt ismerek. Tarcsányi Ottília festőművész – akivel már készített interjút – képes elképzelni egy párizsi kávézót, és kiválóan megrajzolni. Én viszont valóság-hű ábrázolásra törekszem, akkor vagyok elégedett munkáimmal, ha nem találok bennük alkotói hibát. Nem tudnék fejből lerajzolni úgy egy utcarészletet, hogy a testeket megvilágító fények falsak legyenek. Próbáltam már fejből elképzelni valamit, de az egy giccses megoldáshoz vezetett – ezért átfestettem az egészet. Mivel olajjal dolgozom, így ez könnyen megy.

Hogy néz ki a folyamat? A tervezéssel kezd?

– Először vázat rajzolok a lealapozott felületre – ez általában ceruza- vagy akrilterv. Majd szép lassan „megépítem”, testet adok az alapszínek felhelyezésével és a többi réteggel. Ez függ az aprólékosságtól, s attól, mennyi tárgy van a képen.

Ki dönti el, hogy készülő képén mi az alkotói hiba?

– Amíg készül a kép, azt nem mutatom meg senkinek. Nagyon szigorú kritikusa vagyok magamnak. Annyit tanultam már erről a témáról – perspektíváról, kockológiáról, sőt művészettörténetből érettségiztem, beiratkoztam a Budai Rajziskolába –, hogy eldöntsem, mi a rossz. Nem szoktam más véleményére hallgatni.

Akkor sem, mikor egy kiállításról van szó?

– A VII. Pesthidegkúti Festőversenyen indultam először, amin nem osztottak ki díjakat, de

kiemelték munkámat. Komoly zsűrigárda nézte végig a képeket, és szívesen veszem az építő jellegű és a negatív kritikákat is, mert sokat tanulok belőlük.

Kinek fest?

– Elsősorban magamnak, de a kiállítások azért lényegesek, mert az alkotók számára fontos, hogy munkájukat mások is lássák. Természetesen örülök neki, és döntő számomra, ha másoknak is tetszik a képem. Mikor dalszöveget írtam, és társammal létrehoztuk a zenét, akkor is fontos volt, hogy mit szól hozzá a közönség.

A zenélést befejezte?

– Abbahagytam. Az elmúlt négy évben nem foglalkoztam zenével, de tervezem, hogy majd folytatom a dzsesszt.

Festés közben hallgat zenét?

– Többször előfordul, mert nagyon inspirálóan hat rám. Szinte belemerítkezem, ha zenehallgatás közben festek.

Másként memorizálom a látottakat, az utcákat, a fény változását, a naplementét, az árnyak mozgását

Kevesen élnek meg festészetből. Hogy fogadták szülei, mikor eldöntötte, hogy festeni is szeretne?

– A festészet számomra kikapcsolódást jelent, és örömöm lelem benne. Több mint hobbi, mert látásmódom meghatározza, másként memorizálom a látottakat, az utcákat, a fény változását, a naplementét, az árnyak mozgását. Fogékonyabb vagyok a szép pillanatokra, és arra gondolok, ezt a témát, jelenetet jó lenne megfesteni.

Gyönyörű természet, táj veszi körül. Ez is ihletően hat?

– Természetesen – ha rátekintek a panorámára, minden nap másként ébredek.

Ugyanakkor sokan elmennek a szépség mellett. Mi ennek az oka?

– Ez hozzáállás kérdése, másrészt az, hogy milyen irányultságúak vagyunk. A művészet iránt kissé is érdeklődők nem mennek el a tárgyak mellett. Aki ábrázolással foglalkozik, mindenben látja a lényegét. Természetesen lényeges a vizuális nevelés is. Az is lényeges, hogy mennyire hiszünk abban, hogy erőt ad, ha meglátjuk a szépet.

*Reményik Sándor sorait idézem: „A mindennap kicsiny csodái / Nagyobb és titkosabb csodák.”
Teremtett világunk kicsiny csodái, egy növény, illetve a víz is meglehetik?*

– A vizet, mint likvid dolgot nehéz ábrázolni, engem az a puha textúra, amit igazából képes láttatni, az érint meg. A fénytől függ a víz textúrája. Terveim szinte mind víz témájúak. Kifejezetten a Balatonnál figyeltem meg a víz érdekes mozgását, és a fényben a játéka különleges.

Leutazik Balatonra, kimegy a strandra, és ott megfigyeli a vizet és az embereket?

– Megfigyelem, és lefényképezem – ezek is feladatok számomra. De nem csak a Balatont figyelem meg, hanem a befagyott Dunát, ami fantasztikus látvány. Halott fény volt a Dunánál. Dunakeszin feltörték a jeget a gyerekek, és kis szilánkokat dobáltak a jégpáncélra. Földön túli hangot adott az éles jégdarabok csúszása.

A hangulatot kell visszaadni

A hangokat hogyan lehet festményen visszaadni?

– A hangulatot kell! Amikor a néző látja a képet, ott kell érezze magát, a helyszínen szeretne lenni. Számomra ez a fontos.

Néztem azokat a képeket, amiket átküldött nekem, és azt vettem észre, nem szereti, kerüli a harsány színvilágot.

– Ez egy folyamat része. A fények vagy nagyon korán, öt óra körül szépek, vagy naplementekor – mikor tompábbak. A déli fény harsogó tud lenni, de ahhoz, hogy jó legyen a kép, úgy kell a színeket rendezni, hogy ne legyen belőle giccs.

Milyen látásmóddal kell rendelkezünk, hogy felismerjük a giccset?

– Helyesbíték, mert a giccs, ha helyesen képzeljük el a világot, elvileg nem létezik. Ha valakinek valami tetszik, az már önmagában értéket képvisel.

Egyetlenegy festőtől sem hallottam még, hogy a giccs értéket képvisel.

– Amennyiben valakinek ez tetszik, azt tartsuk tiszteletben. Ettől függetlenül léteznek olyan kevésbé értékelhető produktumok, melyekről azt mondjuk, nem eléggé értékesek. Én viszont nem kedvelem, ha olcsó értékek kerülnek a képemre; akkor letörlöm azokat róluk.

Maradjunk a befogadásnál, értékeknél. A Budai Képzőművész Egyesület tagjai többsége figurális módon alkot. Mi a véleménye a figurá lis–nonfigurális vitáról?

– Nem tartom ezt vitának, mert nem attól értékes egy kép, hogy van rajta figura vagy nincs. Ha egy szobor, festmény önmagában értéket közvetít, akkor mindegy, mit ábrázol.

Olyan alkotásnak mondott dolog is értéket közvetít, amely annyira polgárpukkasztó, hogy egy asztalon állatbelek, s rajtuk legyenek láthatók?

A polgárpukkasztás odáig is elmegy, hogy az már nem értékelhető

– Az ilyen, és a hasonló művek számomra értéktelenek. A polgárpukkasztás odáig is elmegy,

hogy az már nem értékelhető. A belefektetett munkát kell nézni, s a technikai bravúrt. Önmagában rendkívül kevés, ha valaki átlépi a jó ízlés határát.

Lehet a 21. században úgy kortárs festőnek lenni, hogy közben újat is alkossunk? Hiszen annyi mindent ábrázoltak már.

– Teljesen mindegy, hogy melyik században jár a művész nyitott szemmel, hogy meglássa a szépet. Az ábrázolás, a témák, és a fények korszakoktól függetlenek. Csak meg kell látnunk, mit érdemes memorizálnunk, és úgy távozzunk a másvilágra, hogy szép volt a Föld, jó volt itt élni – ehhez kell törekedni a jól elrendezett, harmonikus dolgokra.

A harmónia az életünkben is lényeges. Hogy néz ki egy napja? Hazatér a munkahelyéről és nekilát festeni?

– Téli- vagy nyári szünetekben, mikor időm engedi, akkor festek. Egyik ismerősöm képes arra, hogy mikor már gyermekei elaludtak, a lámpa fényénél, a vásznat térdére fektetve alkot. Szankovits Örs, kinek munkáit már leközlötték lapjukban, ilyen festő, és nagyon becsülöm érte. Nekem ennél kicsit több kell. Jó fényben, előre megtervezett, zavarmentes állapotban, félrevonultan tudok csak festeni, míg gyermekemre vigyáz valaki.

Ahogy a felnőttek számára, úgy a gyerekeknek is lényeges, hogy a lakáson belül milyen színvilág, milyen képek, szobrok veszik körül. Erre odafigyel?

– Gyermekem szobájába helyeztem nyertes képemet, hogy azt lássa, mikor felkel. Fontos, hogy a művészet magvait beléltápláljam, mert már idősebb fejjel tudom, hogy a kisgyerekek ösztönösen, naivan, teljes szívvel nyitnak a világra. Ehhez meg kell teremteni a lehetőséget számukra. Ezért hallgattatok gyermekemmel klasszikus zenét, és nézünk festményeket. Nem erőltetem rá, hogy művészettel foglalkozzon. Rám sem kényszerítették. Aztán idővel vagy elindul valaki a művészet irányába, vagy nem. De nagyon sok múlik a vizuális nevelésen. Természetesen nem csak a saját képeim vannak a lakásban. Nagypapám testvére művész volt, és tőle is van egy óriási festményem, és Ottíliától is elkértem egyet. Párom nagypapája pedig szobrász volt, s tőle őrzünk grafikákat.

Azt írta, hogy sajnos nem tartja magát túlzottan produktívnak. Ezt miért bánja?

– Lehetne a festészetrel többet foglalkoznom; nagyon sok az ötletem, és mindig elodázódik a megvalósításuk. Holott nagy örömet lelem a festészetben. Tarcsányi Ottília szerintem több ezer képet alkotott, s ráadásul ujjával fest – ő valóban produktív. Én viszont maximalista nagyon ügyelek a tervezésre, s nem szeretek olyan fényt látni a képemen, ami nem létezik.

Van olyan fény, ami nincs?

– Igen, és ott kezdődik a giccs, amikor imitálunk.

Autodidakta festőnek mondja magát. Mi a különbség a dilettáns, az amatőr és az autodidakta között?

– Óriási a különbség! Hatalmas határ választja el azt, aki tanult festeni, attól, aki nem. Ezt a tudást gyakorolni, fejleszteni kell, és tisztában kell lenni a szabályokkal. Nagyon jó, hogy mi, laikusok is megpróbálhatunk azokba a magasságokba eljutni, mint akik művészeti egyetemet végeztek. Ezért is vagyok nagyon kritikus magammal szemben, mert tudom, hogy mik azok a hibák, amiken javítanom kell.

Milyen stílusba sorolja be magát?

– Ha ragaszkodik a válaszhoz, akkor impresszionistának mondom magam, de sosem

Aki a festészetben éli meg a csodát

Írta: Medveczky Attila

2017. október 03. kedd, 13:48 -

kategorizálom magam. Elkészítem a képet, örömöm lelem benne. Kell ennél több?

Medveczky Attila